

SI-EUR | 2

B. Rovers

Criminografie van Rotterdam

*Jeugdigen en veel voorkomende
criminaliteit in de periode
1990 - 1994*

Rovers
Criminografie van Rotterdam

Onder een 'criminografie' wordt verstaan een studie die zich richt op de beschrijving van criminaliteitsverschijnselen in een dorp, stad of regio met het doel te komen tot kwantitatieve uitspraken over het object. Beschrijvingsvragen in de criminologie behouden een voortdurende actualiteitswaarde, omdat meerproblemen inherent zijn aan het kenobject. Criminografisch onderzoek problematiseert bestaande antwoorden op deze beschrijvingsvragen.

In dit boek stelt de auteur een aantal eenvoudige beschrijvingsvragen aan de orde over de criminaliteit, in het bijzonder de jeugdcriminaliteit, in de stad Rotterdam gedurende de periode 1990-1994. Op basis van zes onafhankelijke bronnen wordt een kwantitatief beeld geschetst van enerzijds de veel voorkomende delicten die in deze periode hebben plaatsgevonden en anderzijds de jeugdigen die zich schuldig hebben gemaakt aan het plegen van strafbare feiten. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de betrouwbaarheid van de gegevens.

De auteur is verbonden aan de vakgroep Strafrecht en Criminologie van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid Erasmus Universiteit Rotterdam.

ISBN 90-387-0491-7
MUGI 694/AD5

Dr. K. von Benda-Beckmann (redactie-secretaris)
 Prof. Mr. H. de Doelder
 Prof. Dr. R.M.G.E. Foqué
 Prof. Mr. K.F. Haak
 Dr. M.T. Kamminga
 Prof. Mr. R.M. van Male

Eerder verschenen in deze reeks:

1. *Geïntegreerde rechtswetenschap*, R. Foqué, R. Ladan, E. Rood-Pijpers en A.C. Zijdeveld (red.)
2. *Bijdragen tot de rechtsgeschiedenis van de negentiende eeuw*, R. Pieterman, C.J.H. Jansen, G.E. van Maanen, E. Poortinga, T.J. Veen en W.J. Witteveen (red.)
3. *Opstellen over bestuursstrafrecht*, H. de Doelder en L.J.J. Rogier (red.)
4. *Taak en functies van het OM*, H. de Doelder, R.M.G.E. Foqué, R.A.F. Gerding (red.)
5. *Preventie van jeugdcriminaliteit in een grote stad*, E. Rood-Pijpers, B. Rovers, F. van Gemert, C. Fijnaut
- 6A. *Duits verbintissenrecht*, P. Smits, A.H.F.M. Wijers
- 7A. *Ons nationaal omroepbestel in de greep van Gemeenschapsrecht?*, B.H. ter Kuile
- 7B. *Hoe helder moet zonnelaar zijn?*, B.H. ter Kuile
8. *Aspecten van controle in het constitutionele recht*, C.J. Bax, P.J. Boon, D. Mentink (red.)
9. *Met recht op de vlucht*: Opstellen over (straf)recht aangeboden aan S.I. Politoff
10. *Constitutionalism in Africa*: A quest for autochthonous principles, Carla M. Zoethout, Marlies E. Pietermaat-Kros, Piet W.C. Akkermans
11. *Naar een consistent drugsbeleid*, T. Blom, H. de Doelder, D.J. Hessing (red.)

De SI-EUR-reeks wordt uitgegeven door Gouda Quint onder auspiciën van het Sanders Instituut, het onderzoeksinstituut van de Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Erasmus Universiteit Rotterdam.

Criminografie van Rotterdam

*jeugdigen en veel voorkomende criminaliteit
 in de periode 1990-1994*

B. Rovers

Erasmus Universiteit Rotterdam

'Er zijn leugens, er zijn grote leugens en dan komt de statistiek! Deze vriendelijkheid mag zeker wel met gelijke munt betaald worden: er zijn domkoppen, er zijn grote domkoppen en dan komen de mensen die geen verstand van cijfers hebben!' (W.A. Bongers 1932)

Vooraf

Het onderzoek waarover in dit boek wordt gerapporteerd maakt deel uit van het in 1992 gestarte project 'Preventie van jeugdcriminaliteit in district Groot-IJsselmonde van de gemeentepolitie Rotterdam'. Dit project werd geïnitieerd door het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de gemeente Rotterdam en het district Groot-IJsselmonde van de gemeentepolitie Rotterdam. In dit project werd de implementatie van lokale preventie-activiteiten gekoppeld aan het verrichten van onderzoek naar criminaliteitsontwikkelingen. De Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Erasmus Universiteit Rotterdam werd benaderd om het onderzoek uit te voeren. In het onderzoek werden drie sporen bewandeld: (kwantitatief) etnografisch onderzoek, (kwantitatief) criminografisch onderzoek en evaluatie-onderzoek. Dit boek vormt de afsluiting van het *criminografisch* onderzoek. Aanvankelijk was het de bedoeling dit onderzoek te verrichten in enkele wijken in Rotterdam-Zuid (district Groot-IJsselmonde van de politie). In een later stadium werd, om onderzoekstechnische redenen, besloten het onderzoeksgebied uit te breiden tot geheel Rotterdam.

Deze studie was niet mogelijk geweest zonder de steun en medewerking van een groot aantal mensen en instellingen. In eerste instantie de financiers van het onderzoek: het Ministerie van Binnenlandse Zaken, de gemeente Rotterdam en de Erasmus Universiteit Rotterdam. Dank is ook verschuldigd aan de leden van de begeleidingscommissie voor het kritisch volgen en commentariëren van de onderzoeksverrichtingen. In wisselende samenstelling bestond deze commissie uit de heren G. Smulders (eerste voorzitter) en G. Riesthuis van het Projectteam Bestuurlijke Preventie, Directie Algemene Bestuurszaken van de gemeente Rotterdam, de heren J. de Leeuw, J. Oeluis, P. van Zunderd, M. Siderius, F. Visser, H. Medina en N. Slikboer van het district Groot-IJsselmonde van de politie Rotterdam-Rijnmond, de heer M. van Loon van de afdeling Jeugd- en Zedenzaken van de politie Rotterdam-Rijnmond, de dames M. van de Bergh, W. Brattinga en M. Wong van de afdeling Criminaliteitspreventie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, mevrouw H. van de Berg en de heren H. Raat en G. van der Zalm van de afdeling Jeugdzorg van de GGD-Rotterdam, mevrouw M. Houben en de heer P. Oskam van de afdeling Jeugdzaken van het Openbaar Ministerie in Rotterdam en tenslotte de heren P. Diepstraten en A. Kragten en de dames L. Bouwman (tweede voorzitter) en E. Kaygun van de deelgemeente Feijenoord.

V

Ontwerp omslag: B. Arts bNO

ISBN 90-387-0491-7

© 1996, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, Erasmus Universiteit Rotterdam

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotocopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 jo. het Besluit van 20 juni 1974, Sib. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Sib. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeeltes(0) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Voor het verkrijgen van de data ben ik veel dank verschuldigd aan medewerkers van de politie Rotterdam-Rijnmond, in het bijzonder de medewerkers van de afdeling informatisering van het district Groot-IJsselmonde, de unitleiders van de afdelingen Jeugd- en Zedenzaken, het hoofd en de medewerkers van de Herkenningdienst en de afdeling Informatisering, Automatisering en Telecommunicatie en het hoofd van de meldkamer, de heer H. Bontekoe. Bijzondere dank gaat uit naar de heren W. Schiehart en H. van den Ouden van de afdeling Strategische Beleidsondersteuning. Hun dienstverlening ontsteeg de ontoegankelijkheid van de data. De heer H. van Oers, van de afdeling Epidemiologie van de GGD-Rotterdam, bedank ik voor het beschikbaar stellen van gegevens uit het 'Rotterdams Epidemiologisch Buurkenmerken Systeem' (REBUS). Niet in de laatste plaats worden hier de 223 directeuren en docenten en de 3852 leerlingen van 153 basisscholen in Rotterdam bedankt voor hun medewerking aan het zelfrapportage-onderzoek naar regelovertrekking onder kinderen in de achttienjarige groep van het basisonderwijs in Rotterdam.

Tenslotte wil ik mijn collega's van de vakgroep Strafrecht & Criminologie bedanken, in het bijzonder de mede-onderzoekers in het project, Frank van Gemert en Elly Rood-Pijpers, voor hun betrokkenheid bij mijn werk en hun nuttige commentaar op eerdere teksten, en Cyrille Fijnaut voor zijn niet aflatende enthousiasme voor dit onderzoek en voor zijn initiatief om dit boek tot stand te brengen. De student-assistenten Angélique Tukker en Merlijn Wouters bedank ik voor hun consciëntieuzen inzet bij het doen van mijn 'vuile datawas' en andere welriekende klussen. Speciale dank gaat uit naar Hans Moerland en Henk Eijffers voor hun medewerking en ondersteuning in verschillende fasen van dit onderzoek. Tenslotte bedank ik de redactie van deze reeks voor het mogelijk maken van deze uitgave.

Ben Rovers
Rotterdam, mei 1996

VI

Inhoud

<i>Vooraf</i>	V
<i>Lijst met schema's</i>	XI
<i>Lijst met figuren</i>	XII
<i>Lijst met tabellen</i>	XIII

hoofdstuk I

Inleiding	1
1 De betekenis van criminografisch onderzoek	1
2 Een overzicht van criminografische studies in Nederland	5
2.1 Historisch onderzoek	6
2.2 De periode 1900-1950	10
2.3 Criminografisch onderzoek na 1950	14
2.4 Studies van Rotterdam	16
3 Probleemstelling en opzet	18
3.1 Onderzoeksvragen	18
3.2 Conceptuele kwesties	20
3.2.1 Toelichting op de gebruikte termen	20
3.2.2 Classificatie van delicten	21
3.3 Opbouw van het boek	24

hoofdstuk II

Bronnen	25
1 Inleiding	25
1.1 De keuze van de bronnen	25
1.2 De betekenis van politieregistraties voor criminografisch onderzoek	28
2 Aangiften- en verdachtgegevens van de politie	31
2.1 Het herkenningssysteem (HKS)	31
2.1.1 Aangiftenbestand	32
2.1.2 Verdachtenbestand	34
2.2 Dataverzameling	36
3 Meldingen bij de politie	40
3.1 Het flexibel meldkamersysteem (FMS)	40
3.2 Dataverzameling	45
4 Verdachtgegevens van de jeugdpolitie	48
4.1 De registratie van <i>first offenders</i>	48

VII

